BỒI DƯỠNG, RÈN LUYỆN KỸ NĂNG MỀM CHO HỌC VIÊN ĐÁP ỨNG CHUẨN ĐẦU RA CHƯƠNG TRÌNH ĐÀO TẠO TRÌNH ĐỘ ĐẠI HỌC NGÀNH CHỈ HUY - THAM MƯU LỤC QUÂN Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC TRẦN QUỐC TUẤN

Phạm Phú Hòa
Trường Đại học Trần Quốc Tuấn

Tóm tắt: *Bài viết phân tích tầm quan trọng của việc bồi dưỡng kỹ năng mềm cho học viên ngành Chỉ huy - Tham mưu Lục quân nhằm đáp ứng chuẩn đầu ra đại học tại Trường Đại học Trần Quốc Tuấn. Tác giả làm rõ vai trò thiết yếu của bảy nhóm kỹ năng mềm, từ xác định mục tiêu, tự nhận thức đến làm việc nhóm và xử lý áp lực. Qua đó, bài viết đề xuất các giải pháp lồng ghép kỹ năng mềm vào chương trình đào tạo, giúp học viên phát huy bản lĩnh, khả năng thích ứng linh hoạt trong môi trường quân đội hiện đại.*

Từ khóa: *Kỹ năng mềm, học viên quân sự, Chỉ huy - Tham mưu, chuẩn đầu ra, đào tạo đại học.*

TRAINING AND DEVELOPING SOFT SKILLS FOR CADETS TO MEET THE LEARNING OUTCOMES OF THE UNDERGRADUATE COMMAND AND STAFF (ARMY) TRAINING PROGRAM AT TRAN QUOC TUAN UNIVERSITY

Abstract*: This article analyzes the importance of developing soft skills for Army Command and Staff students to meet the university's learning outcomes at Tran Quoc Tuan University. The author clarifies the essential role of seven soft skills groups, from goal setting and self-awareness to teamwork and stress management. Based on this, the article proposes solutions for integrating soft skills into the training program, helping students develop their capabilities and adapt flexibly in the modern military environment.*

Keywords: *Soft skills, military students, Command and Staff, learning outcomes, university education.*

Nhận bài: 15/05/2026 Phản biện: 16/06/2026 Duyệt đăng: 19/06/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh hội nhập và hiện đại hóa quân đội, chuẩn đầu ra chương trình đào tạo không chỉ là thước đo kiến thức mà còn là cam kết về chất lượng nguồn nhân lực. Như Đào Trọng Thi (2023) đã khẳng định: "Chuyển dịch mô hình đào tạo từ truyền thụ kiến thức sang hình thành kỹ năng là yêu cầu cấp thiết để nâng cao chất lượng nguồn nhân lực quân sự, đảm bảo tính thực tiễn và khả năng đáp ứng chuẩn đầu ra". Tại Trường Đại học Trần Quốc Tuấn, phương châm "Chất lượng đào tạo của nhà trường là khả năng sẵn sàng chiến đấu của đơn vị" đòi hỏi học viên không chỉ giỏi về chuyên môn mà còn phải tinh thông về kỹ năng mềm. Tuy nhiên, thực trạng hiện nay cho thấy một bộ phận học viên vẫn nặng tư duy "học giỏi kiến thức trên lớp là đủ", dẫn đến sự lúng túng khi đối mặt với các tình huống phức tạp tại đơn vị cơ sở. Bài viết tập trung phân tích vai trò và giải pháp rèn luyện kỹ năng mềm, coi đây là tiền đề tất yếu để tạo nên bản lĩnh sĩ quan chỉ huy trong kỷ nguyên số.

Chuẩn đầu ra chương trình đào tạo là một trong những giải pháp quan trọng nhằm nâng cao chất lượng đào tạo của các học viện, trường Quân đội, thực hiện thắng lợi nhiệm vụ được giao. Chuẩn đầu ra cho đối tượng đào tạo trình độ đại học ngành Chỉ huy - Tham mưu Lục quân là cơ sở để xác định chương trình, nội dung, phương pháp giảng dạy, nâng cao chất lượng dạy và học của các nhà trường, đảm bảo cho người học đạt được đủ các yêu cầu về: Phẩm chất chính trị, đạo đức; kiến thức; kỹ năng; sức khỏe; mức tự chủ và trách nhiệm; đáp ứng tốt yêu cầu nhiệm vụ sau khi tốt nghiệp ra trường. Bên cạnh những kiến thức được trang bị trên ghế nhà trường, học viên còn được trang bị thêm các kỹ năng mềm, giúp học viên sau khi tốt nghiệp dễ dàng hòa nhập vào môi trường làm việc trên cương vị, đơn vị công tác mới.

Kỹ năng không đơn thuần là khả năng thực hiện công việc, mà là sự tổng hòa của kiến thức và thái độ. Theo Nguyễn Đức Trí (2022), "Năng lực của người học không chỉ được định hình bởi kiến thức chuyên môn mà còn được cấu thành từ năng lực hành động, bao gồm kỹ năng mềm và khả năng giải quyết vấn đề trong bối cảnh thực tiễn". Kỹ năng mềm trong môi trường quân sự không phải là những kỹ năng trừu tượng, mà là công cụ để cụ thể hóa mục tiêu tác chiến và huấn luyện. Trong môi trường chỉ huy, sự linh hoạt là nhân tố quyết định. Lê Văn Cương (2023) nhấn mạnh: "Đối với

cán bộ quân đội, kỹ năng mềm là thành tố quyết định tính linh hoạt trong chỉ huy, khả năng gắn kết đơn vị và hiệu quả thực thi nhiệm vụ trong các điều kiện tác chiến phức tạp".

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

Trang bị các kỹ năng mềm cho học viên là nội dung luôn được Đảng ủy, Ban giám hiệu Nhà trường, các cơ quan, khoa, đơn vị chú trọng quan tâm. Học viên có thể vận dụng các kiến thức được học trên lớp một cách nhanh chóng, hiệu quả vào giải quyết công việc hàng ngày tại đơn vị hiện tại cũng như đơn vị công tác sau khi tốt nghiệp. Từ thực tiễn đó, giảng viên, học viên Nhà trường luôn tích cực học hỏi, tìm tòi, chủ động, sáng tạo không chỉ trong việc dạy và học mà còn trong cả các hoạt động hàng ngày và trong các phong trào của đơn vị. Bên cạnh việc tích cực tham gia vào các chương trình, phong trào, hội thi, hội thao do cấp trên tổ chức, các đơn vị còn tự chủ động đề xuất và triển khai các hoạt động tập thể ngoại khóa. Qua đó, giúp cho học viên có thêm điều kiện được rèn luyện bản lĩnh, thành thạo kỹ năng xử trí, giải quyết công việc, vận dụng tối đa các kiến thức trên lớp vào đời sống học tập, công tác, nâng cao chất lượng giáo dục - đào tạo của Nhà trường, thành tích đơn vị, kết quả học tập bản thân học viên. Kĩ năng mềm liên quan đến các kĩ năng quan trọng trong cuộc sống con người như: kĩ năng sống, giao tiếp, lãnh đạo, làm việc theo nhóm, kĩ năng quản lý thời gian... Kĩ năng mềm có vai trò rất quan trọng đối với học viên trong quá trình học tập, rèn luyện và sinh hoạt ở môi trường đại học cũng như sau khi ra đơn vị công tác.

Kỹ năng là khả năng thực hiện một công việc nhất định, trong một hoàn cảnh, điều kiện nhất định, đạt được một chỉ tiêu nhất định. Các kỹ năng có thể là kỹ năng sống, kỹ năng mềm và kỹ năng nghề nghiệp. Mỗi người học nghề khác nhau thì có các kỹ năng nghề nghiệp khác nhau nhưng các kỹ năng sống và kỹ năng mềm là các kỹ năng cơ bản thì bất cứ ai làm nghề gì cũng nên có và cần phải có. Kỹ năng mềm là thuật ngữ dùng để chỉ các kỹ năng quan trọng trong cuộc sống con người - thường không được học trong nhà trường, không liên quan đến kiến thức chuyên môn, không thể sờ nắm, càng không phải là kỹ năng cá tính đặc biệt mà phụ thuộc chủ yếu vào cá tính của từng người. Nhưng, kỹ năng mềm lại quyết định người học là ai, làm việc thế nào, là thước đo hiệu quả cao trong việc thực hiện nhiệm vụ. Phần nhiều học viên chưa biết đến kỹ năng mềm cũng như chưa nhận thức đúng đắn tầm quan trọng của kỹ năng mềm trong cuộc sống ngày nay, nên chỉ nghĩ rằng học thật giỏi, nắm thật chắc kiến thức giảng viên truyền thụ trên lớp là đủ và chắc chắn sẽ hoàn thành tốt nhiệm vụ sau khi tốt nghiệp, quan điểm này không sai nhưng chưa đủ. Học viên nắm chắc kiến thức chuyên môn trên trường lớp, nhưng chưa chắc có thể thích ứng nhanh với vị trí công tác hay sự thay đổi về "môi trường" công tác khi trở thành người sĩ quan chỉ huy. Kết quả học tập trên lớp tuy không quá xuất sắc, nhưng luôn mạnh dạn, tự tin, đề xuất giải pháp trong bất kỳ tình huống nào, học viên đó luôn được sự đánh giá cao của giảng viên cũng như cán bộ đơn vị, đó là học viên đã có kỹ năng mềm. Đây cũng là một tiền đề tạo nên sự tự tin, bản lĩnh của người cán bộ tại đơn vị. Tuy nhiên, kỹ năng mềm không tự nhiên mà có, mà có được là một quá trình tích lũy. Dựa trên năng lực, khả năng bản thân, mục tiêu trong tương lai, học viên cần xây dựng một lộ trình rèn luyện các kỹ năng mềm cần thiết trong quá trình học tập, rèn luyện tại đơn vị. Từ đó, học viên sẽ tự tin với năng lực của mình khi trở thành một cán bộ sĩ quan công tác tại đơn vị mới sau khi tốt nghiệp.

Để góp phần nâng cao chất lượng sau khi ra trường của học viên đào tạo trình độ đại học ngành Chỉ huy - Tham mưu Lục quân tại Nhà trường đáp ứng chuẩn đầu ra chương trình đào tạo, một số kỹ năng mềm cần chú trọng bồi dưỡng, rèn luyện cho học viên như sau:

Một là, kỹ năng xác định mục tiêu phù hợp

Để đạt được những mục tiêu trong quá trình học tập tại Nhà trường cũng như những mục tiêu tại đơn vị sau khi tốt nghiệp, học viên cần xác định đặt ra những mục tiêu phù hợp với năng lực, điều kiện của bản thân và có quyết tâm thực hiện được những mục tiêu đó. Mục tiêu phù hợp sẽ giúp học viên sống có mục đích, biết quý trọng cuộc sống của mình và làm cho cuộc sống có ý nghĩa hơn. Ngược lại, nếu đưa ra các mục tiêu quá cao với khả năng của bản thân, khó khăn trong việc đạt được có thể dẫn đến những việc làm lệch lạc của học viên, làm cho cuộc sống trở nên áp lực. Chính vì vậy, xác định mục tiêu phù hợp là đòi hỏi quan trọng với học viên. Nó giúp học viên biết rõ được các mong muốn một cách rõ ràng và có sự cố gắng để có thể hoàn thành được các mục tiêu đó trong thời gian xác định. Ngoài ra, việc xác định rõ mục tiêu cũng làm cho học viên có thể lên được kế hoạch thực hiện của bản than một cách cụ thể, vạch ra được những việc cần làm trong khoảng

thời gian xác định, biết được các khó khăn, thuận lợi có thể gặp phải để đạt được mục tiêu đó.

Hai là, kỹ năng tự nhận thức

Tự nhận thức được khả năng, điểm mạnh, điểm yếu, ví trí của bản thân, mối quan hệ với đồng đội giúp cho học viên thể hiện được sự tự tin và tính kiên định để có thể giải quyết các công việc và qua đó đưa ra các quyết định phù hợp, hiệu quả. Tự nhận thức cũng giúp bản thân học viên tự đặt ra được những mục tiêu phấn đấu phù hợp và thực tế. Tự nhận thức là một kỹ năng quan trọng, từ việc nhận thức được mình là ai, mình như thế nào, có những điểm chung và điểm riêng nào so với các học viên khác, bản thân học viên sẽ chủ động hơn trong việc rèn luyện, học tập, có thái độ tư tin đối với những gì mình có, thấy được những gì còn thiếu cần cố gắng thêm. Học viên biết được những gì mình muốn, những gì mình không thích để kiên định và ra quyết định phù hợp. Phạm Minh Hạc (2021) chỉ rõ: "Tự nhận thức là tiền đề cốt lõi giúp học viên quân sự xác định đúng đắn lộ trình phát triển bản thân, từ đó chuyển hóa áp lực đào tạo thành động lực sáng tạo và trách nhiệm cá nhân".

Ba là, kỹ năng giao tiếp

Đơn vị là một xã hội thu nhỏ đối với học viên, mọi cá nhân đều phải kết nối với nhau, không ai có thể sống cô độc một mình. Vì vậy, trong đời sống sinh hoạt ở đơn vị không thể tránh khỏi việc giao tiếp với người khác. Lời nói là cách thức để trao đổi thông tin, diễn đạt ý tưởng hoặc để bày tỏ, biểu lộ tâm tư tình cảm của mình. Nhờ lời nói mà học viên trong cùng một đơn vị có thể hiểu nhau và dễ gần nhau hơn. Nói thì dễ nhưng nói như thế nào để mọi người thật sự thoải mãi mới là điều cần suy nghĩ. Không phải tự nhiên mà các cụ ta ngày xưa đã có câu "lời nói chẳng mất tiền mua, lựa lời mà nói cho vừa lòng nhau". Giao tiếp tốt là yếu tố quan trọng, góp phần tạo dựng nên thành công trong mọi hoạt động. Sự tinh tế, khéo léo trong cách ứng xử với đồng chí đồng đội sẽ giúp cho học viên có thêm một nghệ thuật, nghệ thuật giao tiếp.

Bốn là, kỹ năng tự quyết định và giải quyết vấn đề

Trong cuộc sống luôn luôn có những vấn đề khó khăn mà chúng ta thường xuyên phải đối mặt. Chúng ta cần phải suy nghĩ, lựa chọn và đưa ra các quyết định để giải quyết vấn đề, tình huống đó một cách phù hợp với điều kiện và hoàn cảnh của bản thân. Với mỗi quyết định và giải quyết đúng đắn, chúng ta có thể mang lại thành công cho cá nhân, niềm vui cho gia đình, đồng đội và cả đơn vị công tác. Ra quyết định là việc làm quan trọng nhưng không phải lúc nào cũng dễ thực hiện. Việc ra quyết định đòi hỏi suy nghĩ linh hoạt, kịp thời, sáng tạo. Điều đó sẽ giúp học viên luôn có sự lựa chọn đúng đắn trong các mối quan hệ giữa đồng chí, đồng đội, cũng như trong cuộc sống tình cảm cá nhân.

Năm là, kỹ năng làm việc nhóm

Làm việc nhóm ở các tập thể học viên trong các nhà trường quân đội là một trong những kỹ năng quan trọng, cần thiết nhằm phát huy sức lực, trí tuệ của cả nhóm, giúp cho các nhiệm vụ học tập, rèn luyện của học viên đạt chất lượng, hiệu quả cao. Mặt khác, qua làm việc nhóm cũng giảm tải bớt ít lực của cá nhân, giảm sự căng thẳng khi phải làm việc một mình. Từ làm việc nhóm, học viên cũng có thể đúc rút thêm được nhiều kinh nghiệm học tập từ người khác. Qua đó, phát huy khả năng tư duy sáng tạo của mỗi học viên, giúp học viên có nhiều độc lực hơn trong việc hoàn thành nhiệm vụ, năng suất công việc cao hơn, hoàn thành tốt nhiệm vụ học tập, rèn luyện, nhằm đáp ứng tốt với mục tiêu, chương trình, nhiệm vụ giáo dục - đào tạo. Trần Văn Phượng (2024) lưu ý rằng: "Hiệu quả của hoạt động nhóm trong môi trường quân sự phụ thuộc lớn vào kỹ năng giao tiếp và khả năng tiếp thu phản hồi, yếu tố giúp tối ưu hóa sức mạnh tập thể và giảm thiểu xung đột nội bộ".

Sáu là, kỹ năng biết lắng nghe, tiếp thu đóng góp của đồng đội

Khi bị nhận xét, đánh giá của cán bộ, chỉ huy thì thường là rất khó để tiếp thu đối với học viên, cho dù đó có là những đóng góp mang tính chất xây dựng. Chính vì vậy biết lắng nghe, tiếp thu là một kỹ năng vô cùng quan trọng đối với học viên trong quá trình học tập, rèn luyện tại đơn vị. Việc giữ thái độ bình tĩnh và có cách ứng xử phù hợp trước những lời phê bình là vô cùng cần thiết, nó phản ánh thái độ cầu thị của học viên. Biết tiếp thu những nhận xét, đánh giá giúp người học biết được mình sai ở đâu, sai chỗ nào, cần yêu cầu gì để hoàn thành được nhiệm vụ. Từ đó, học viên có thể nhanh chóng khắc phục sai sót, sửa chữa khuyết điểm, tiếp tục hoàn thành nhiệm vụ được giao.

Bảy là, kỹ năng làm việc trong môi trường áp lực

Quân đội là một môi trường làm việc kỷ luật, nhiều áp lực cả về công việc lẫn thời gian làm việc. Học viên các trường quân sự luôn có cường

độ học tập, rèn luyện cao, thường xuyên và liên tục, nhiều áp lực. Áp lực trong công việc tạo ra thử thách để học viên đối mặt và vượt qua, quá trình đó người học sẽ mạnh mẽ hơn, khám phá ra nhiều tiềm năng của bản thân. Từ áp lực tạo nên động lực để học viên luôn cố gắng học tập, rèn luyện, thay đổi mình và hoàn thiện mình tốt hơn.

III. KẾT LUẬN

Việc trang bị kỹ năng mềm cho học viên đào tạo trình độ đại học ngành Chỉ huy - Tham mưu Lục quân cần phải tiến hành băng nhiều hình thức phong phú, đa dạng, phù hợp với đặc điểm từng đơn vị. Nội dung, phương pháp bồi dưỡng không những cần được lồng ghép vào các hoạt động ngoại khóa, giờ câu lạc bộ, giao lưu với các đơn vị kết nghĩ, các hoạt động phong trào, diễn đàn, tọa đàm mà còn được trang bi ngay trên giảng đường, trong những giờ thảo luận, thực hành trao đổi kiến thức giữa giảng viên, học viên. Đội ngũ giảng viên, cán bộ quản lý đơn vị làm trước, làm mẫu rồi hướng dẫn học viên từng kỹ năng, cách xử trí tình huống phù hợp với thực tế. Kỹ năng mềm không chỉ giúp học viên hoàn thành tốt chức trách, nhiệm vụ, năng động, sáng tạo, tự tin mà còn tăng cường bản lĩnh, kinh nghiệm cho học viên sau khi tốt nghiệp ra trường./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Lê Văn Cương (2023). Nghệ thuật lãnh đạo và quản lý trong môi trường Quân đội hiện đại. Tạp chí Quốc phòng toàn dân, (342), 45-50.

Phạm Minh Hạc (2021). Tâm lý học giáo dục và sự hình thành nhân cách sĩ quan. NXB Chính trị Quốc gia Sự thật.

Trần Văn Phượng (2024). Phương pháp huấn luyện và rèn luyện bộ đội trong tình hình mới. NXB Quân đội Nhân dân.

Đào Trọng Thi (2023). Đổi mới giáo dục đại học Việt Nam: Thách thức và giải pháp. Tạp chí Giáo dục, (568), 12-18.

Nguyễn Đức Trí, (2022). Phát triển chương trình đào tạo theo hướng tiếp cận năng lực. NXB Giáo dục Việt Nam.